RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA IQTISODIY ISLOHOTLARNING USTUVOR YO'NALISHLAR

Abdumalikova Shodiya Abdulhamidovna
Angor tumani 31 sonli umumiy o'rta talim maktab o'qituvchisi
E-mail: Shodiyaabdumalikova36@gmail.com

Qabul qilindi: 30.10.2025
Ko'rib chiqildi: 31.10.2025
Tasdiqlandi: 01.11.2025

Kalit so'zlar:
raqamli transformatsiya, iqtisodiy islohotlar, innovatsion texnologiyalar, iqtisodiy samaradorlik, davlat siyosati.

Annotatsiya. Maqolada raqamli transformatsiya sharoitida iqtisodiy islohotlarning ustuvor yo'nalishlari tahlil qilinadi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya iqtisodiy o'sish va samaradorlikni oshirish, shuningdek, xalqaro bozorlarda raqobatbardoshlikni kuchaytirish imkonini beradi. Iqtisodiy islohotlarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun kadrlar salohiyatini rivojlantirish, raqamli infratuzilmani modernizatsiya qilish va qonunchilik bazasini takomillashtirish zarur.

Keywords:
digital transformation, economic reforms, digital economy, innovative technologies, economic efficiency, government policy.

Annotation. The article analyzes the priority directions of economic reforms in the context of digital transformation. The study shows that digital transformation enhances economic growth, efficiency, and competitiveness in international markets. Successful implementation of economic reforms requires developing human capital, modernizing digital infrastructure, and improving the legal framework.

Ключевые слова:
цифровая трансформация, экономические реформы, цифровая экономика, инновационные технологии, экономическая эффективность, государственная политика.

Аннотация. В статье анализируются приоритетные направления экономических реформ в условиях цифровой трансформации. Исследование показывает, что цифровая трансформация способствует экономическому росту, повышению эффективности и конкурентоспособности на международных рынках. Для успешной реализации экономических реформ необходимо развивать человеческий капитал, модернизировать цифровую

инфраструктуру и совершенствовать законодательную базу.

Kirish. Raqamli transformatsiya bugungi kunda har bir mamlakat iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanish strategiyasining markaziy yo‘nalishiga aylangan bo‘lib, uning ta’siri barcha sohalarda seziladi. Iqtisodiyotning raqamli iqtisodiyotga o‘tishi jarayoni, bir tomondan, samaradorlikni oshirish, resurslardan optimal foydalanish va raqobatbardoshlikni kuchaytirish imkonini beradi, boshqa tomondan esa yangi texnologiyalarni joriy etish, kadrlar salohiyatini rivojlantirish va qonunchilik bazasini modernizatsiya qilishni talab qiladi. Shu bilan birga, raqamli transformatsiya sharoitida iqtisodiy islohotlar nafaqat davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlarini, balki korporativ boshqaruv, moliya, kichik va o‘rta biznesni qo‘llab-quvvatlash, innovatsion texnologiyalarni integratsiyalash kabi muhim yo‘nalishlarni ham o‘z ichiga oladi. Tadqiqot shuni ko‘rsatadiki, raqamli iqtisodiyotga o‘tish jarayonida davlat va xususiy sektor hamkorligi, malakali kadrlarni tayyorlash va zamonaviy infratuzilmani yaratish iqtisodiy islohotlarning samaradorligini ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi. Shu bois, mamlakat iqtisodiyotini raqamli transformatsiya sharoitida rivojlantirish va islohotlarni tizimli amalga oshirish zamon talablariga javob beruvchi strategik yo‘nalish sifatida qaraladi. Raqamli transformatsiya zamonaviy iqtisodiyotning rivojlanishida markaziy rol o‘ynab, mamlakatning raqobatbardoshlik salohiyatini oshirish va innovatsion o‘sishni ta’minlash imkonini beradi. Bugungi global sharoitda raqamli texnologiyalarni joriy etmagan davlatlar iqtisodiy samaradorlik, ish o‘rinlari yaratish va xalqaro bozorlarda raqobatlashish imkoniyatlarini yo‘qotishi mumkin. Shu sababli, iqtisodiy islohotlarni raqamli transformatsiya sharoitida amalga oshirish nafaqat davlatning moliya va korporativ siyosati, balki kichik va o‘rta biznesni qo‘llab-quvvatlash, innovatsion texnologiyalarni joriy etish, kadrlar salohiyatini rivojlantirish va qonunchilikni modernizatsiya qilishni talab qiladi. Raqamli transformatsiya jarayonida iqtisodiy islohotlar o‘zaro chambarchas bog‘liq bo‘lib, ularning muvaffaqiyati davlat va xususiy sektor hamkorligiga, zamonaviy infratuzilmaga, shuningdek, malakali kadrlar tayyorlashga bog‘liq. Shu bois, mamlakat iqtisodiyotini raqamli transformatsiya sharoitida rivojlantirish va ustuvor yo‘nalishlarni belgilash strategik ahamiyatga ega bo‘lib, islohotlarning uzoq muddatli barqarorligi va samaradorligini ta’minlaydi.

Adabiyotlar tahlili. Raqamli transformatsiya va iqtisodiy islohotlarning ustuvor yo‘nalishlari bo‘yicha olib borilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi milliy va global darajada iqtisodiy samaradorlikni oshirishga, yangi ish o‘rinlarini yaratishga va xalqaro raqobatbardoshlikni kuchaytirishga xizmat qiladi [1]. Bugungi kunda raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayonida davlat siyosati muhim rol o‘ynaydi, chunki

u raqamli infratuzilmani rivojlantirish, qonunchilikni yangilash va kadrlar salohiyatini oshirish orqali islohotlarning samaradorligini ta'minlaydi [2]. Shuningdek, tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kichik va o'rta biznesni raqamli platformalar orqali qo'llab-quvvatlash iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga, innovatsion loyihalarni amalga oshirishga va bozorning raqobatbardoshligini oshirishga imkon beradi [3]. Innovatsion texnologiyalarni integratsiyalash va korporativ boshqaruv tizimlarida raqamli yechimlarni qo'llash esa korxonalarda resurslarni samarali boshqarish, ish jarayonlarini avtomatlashtirish va qaror qabul qilish jarayonini tezlashtirish imkonini beradi [4]. Shu bilan birga, raqamli transformatsiya jarayonida malakali kadrlarni tayyorlash, ta'lim tizimini zamonaviy texnologiyalar bilan moslashtirish va davlat-xususiy sektor hamkorligini rivojlantirish iqtisodiy islohotlarning muvaffaqiyati uchun muhim shartlar sifatida qayd etilgan [5].

Materiallar va usullar. Tadqiqotning maqsadi raqamli transformatsiya sharoitida iqtisodiy islohotlarning ustuvor yo'nalishlarini aniqlash va tahlil qilishdan iborat bo'lib, bunda nazariy va empirik metodlardan foydalanildi. Nazariy metodlar sifatida ilmiy adabiyotlar, statistik ma'lumotlar, davlat hisobotlari va iqtisodiy strategiyalar tahlili qo'llanildi, ular iqtisodiy islohotlarning mazmuni, raqamli transformatsiya jarayonidagi ustuvor yo'nalishlar va ilg'or xalqaro tajribani o'rganish imkonini berdi. Empirik metodlar sifatida so'rovnomalar, intervyular, ekspert baholari va iqtisodiy ko'rsatkichlar tahlili ishlatildi, bu esa O'zbekistonning turli hududlaridagi davlat va xususiy sektordagi tajribani o'rganish va raqamli transformatsiya ta'sirini baholash imkonini berdi. Tadqiqot bazasi sifatida milliy statistika agentligining iqtisodiy rivojlanish bo'yicha ma'lumotlari, moliya va bank sektori hisobotlari, kichik va o'rta biznes faoliyati to'g'risidagi ma'lumotlar va innovatsion texnologiyalarni joriy etgan korxonalar tajribasi ishlatildi. Ma'lumotlarni tahlil qilishda solishtirma tahlil, SWOT-tahlil, indikatorlar tizimi va diagrammalar, shuningdek, kvantitativ metodlar (ko'rsatkichlarni indekslash, foizlar va o'sish sur'atlarini hisoblash) qo'llanildi. Tadqiqot jarayonida raqamli transformatsiya sharoitida iqtisodiy islohotlarni amalga oshirish mexanizmlari, ularning samaradorligi va ustuvor yo'nalishlari tizimli ravishda o'rganildi, bu esa ilmiy xulosalarni chiqarishga va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga imkon berdi.

1-Jadval. Raqamli transformatsiya sharoitida iqtisodiy islohotlarning ustuvor yo'nalishlari

Ustuvor yo'nalish	Tavsif	Kutiladigan natija
Davlat siyosati va qonunchilik	Raqamli infratuzilmani rivojlantirish, qonunchilikni modernizatsiya qilish	Islohotlarning samaradorligi va barqarorligi

Ustuvor yo‘nalish	Tavsif	Kutiladigan natija
Kadrlar salohiyatini rivojlantirish	Malakali mutaxassislarni tayyorlash, raqamli ko‘nikmalarni oshirish	Innovatsion jarayonlarni boshqarish va raqamli yechimlarni tatbiq etish
Kichik va o‘rta biznesni qo‘llab-quvvatlash	Raqamli platformalar orqali biznesni integratsiyalash	Ish o‘rinlarini yaratish, iqtisodiy o‘sishni rag‘batlantirish
Korporativ boshqaruv va innovatsion texnologiyalar	Jarayonlarni avtomatlashtirish, qaror qabul qilishni tezlashtirish	Resurslardan optimal foydalanish va samaradorlikni oshirish
Ma’lumotlarga asoslangan qarorlar	Ekonometrik va tahliliy metodlar orqali monitoring	Islohotlarning natijadorligini baholash va prognoz qilish

Jadval raqamli transformatsiya sharoitida iqtisodiy islohotlarning asosiy yo‘nalishlari, ularning tavsifi va kutiladigan natijalarni tizimli tarzda ko‘rsatadi, bu esa strategik qarorlar qabul qilish va amaliyotga tatbiq etishda qo‘llanilishi mumkin.

Tadqiqot muhokamasi. O‘tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, raqamli transformatsiya sharoitida iqtisodiy islohotlarning ustuvor yo‘nalishlari mamlakat iqtisodiyotining samaradorligini oshirish, raqobatbardoshlikni kuchaytirish va innovatsion rivojlanishni ta’minlashga xizmat qiladi. Analiz natijalariga ko‘ra, davlat siyosati raqamli infratuzilmani rivojlantirish, qonunchilik bazasini takomillashtirish va iqtisodiy faoliyat subyektlarini qo‘llab-quvvatlash orqali islohotlarni samarali amalga oshirishning asosiy vositasi sifatida namoyon bo‘ladi. Tadqiqot shuningdek, kichik va o‘rta biznesni raqamli platformalar orqali qo‘llab-quvvatlashning iqtisodiy o‘sishga, ish o‘rinlarini yaratishga va innovatsion loyihalarni amalga oshirishga ijobiy ta’sir ko‘rsatishini tasdiqlaydi. Shuningdek, korporativ boshqaruv tizimlarida raqamli yechimlarni joriy etish resurslarni samarali boshqarish, jarayonlarni avtomatlashtirish va tezkor qaror qabul qilish imkonini beradi, bu esa korxonalarda ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish samaradorligini oshiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, raqamli transformatsiya jarayonida kadrlar salohiyatini rivojlantirish va ularni zamonaviy texnologiyalar bilan moslashtirish iqtisodiy islohotlarning muvaffaqiyati uchun muhim shart hisoblanadi, chunki malakali mutaxassislar innovatsion jarayonlarni boshqarish va raqamli yechimlarni samarali tatbiq etish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, iqtisodiy indikatorlarni monitoring qilish, ma’lumotlarni tahlil qilish va prognozlash raqamli transformatsiya jarayonida islohotlarning natijadorligini baholash imkonini yaratadi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, raqamli transformatsiya va iqtisodiy islohotlar o‘zaro chambarchas bog‘liq bo‘lib, ularning integratsiyalashgan strategik yondashuv orqali amalga oshirilishi mamlakat iqtisodiyotining barqaror

va uzluksiz rivojlanishini ta'minlaydi. Shu asosda tadqiqot muhokamasi shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya sharoitida ustuvor yo'nalishlarni belgilash va ularni tizimli amalga oshirish davlat va xususiy sektor hamkorligining samaradorligini oshirish, innovatsion loyihalarni rivojlantirish hamda xalqaro bozor sharoitida raqobatbardoshlikni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Xulosa. O'tkazilgan tadqiqot shuni ko'rsatdiki, raqamli transformatsiya sharoitida iqtisodiy islohotlarning ustuvor yo'nalishlarini aniqlash va tizimli amalga oshirish mamlakat iqtisodiyotining samaradorligini oshirish, raqobatbardoshlikni kuchaytirish va innovatsion rivojlanishni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari asosida aniqlanishicha, davlat siyosatini raqamli infratuzilma, kadrlar salohiyati, qonunchilik bazasi va kichik hamda o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash yo'nalishlarida uyg'unlashtirish islohotlarning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, korporativ boshqaruv tizimlarida raqamli yechimlarni joriy etish va innovatsion texnologiyalarni integratsiyalash iqtisodiy resurslardan optimal foydalanish, jarayonlarni avtomatlashtirish va tezkor qaror qabul qilish imkonini beradi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, raqamli transformatsiya va iqtisodiy islohotlar bir-birini to'ldiruvchi jarayon bo'lib, ularning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi milliy va xalqaro darajada iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi, ish o'rinlarini yaratadi va iqtisodiy samaradorlikni oshiradi. Shu bilan birga, islohotlarning uzoq muddatli natijadorligi uchun malakali kadrlarni tayyorlash, davlat-xususiy sektor hamkorligini rivojlantirish va ma'lumotlarga asoslangan qaror qabul qilish mexanizmlarini yaratish zarur. Tadqiqot xulosalariga ko'ra, raqamli transformatsiya sharoitida iqtisodiy islohotlarning ustuvor yo'nalishlarini belgilash va amalga oshirish mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishi va raqobatbardoshlik salohiyatini oshirishning strategik yo'li hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Schwab, K. The Fourth Industrial Revolution. — Geneva: World Economic Forum, 2017.
2. Brynjolfsson, E., McAfee, A. The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. — New York: W. W. Norton & Company, 2014.
3. OECD. Going Digital: Shaping Policies, Improving Lives. — Paris: OECD Publishing, 2019.
4. Хусейн, Р., Ахмад, М. Цифровая трансформация и экономические реформы. — Москва: Экономика, 2020.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari va iqtisodiy rivojlanish strategiyalari, 2018–2023.